

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК 378.011.3 – 051[78+796]

*Тетяна Бондар, старший викладач кафедри олімпійського та професійного спорту
Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ*

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті проведено аналіз поняття моделювання як методу науково педагогічного дослідження та визначено його значення для педагогічної теорії. Розкрито особливості застосування педагогічного моделювання у процесі фізичного виховання студентів музично-педагогічних спеціальностей у системі професійного навчання. Викладено результати вивчення питання формування професійної готовності майбутніх учителів музики у процесі фізичного виховання та запропоновано модель, що відображає його зміст з узгодженим функціонуванням усіх його елементів.

Ключові слова: фізичне виховання, професійна готовність, майбутні вчителі музики, аквафітнес, модель педагогічного процесу.

Рис. 1. Літ. 6.

*Татьяна Бондар, старший преподаватель кафедры олимпийского и профессионального спорта
Национального педагогического университета имени Михаила Драгоманова, г. Киев*

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ СРЕДСТВАМИ АКВАФИТНЕСА В ПРОЦЕССЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

В статье проведен анализ понятия моделирования как метода научно-педагогического исследования и определено его значение для педагогической теории. Раскрыты особенности применения педагогического моделирования в процессе физического воспитания студентов музыкально-педагогических специальностей в системе профессионального обучения. Изложены результаты изучения вопроса формирования профессиональной готовности будущих учителей музыки в процессе физического воспитания и предложена модель, отражающая его содержание с согласованным функционированием всех его элементов.

Ключевые слова: физическое воспитание, профессиональная готовность, будущие учителя музыки, аквафитнес, модель педагогического процесса.

*Tetyana Bondar, Senior Lecturer of the Olympic and Professional Sport Department
National Pedagogical Mykhaylo Dragomanov University, Kyiv*

THE MODEL OF FORMATION OF PROFESSIONAL READINESS OF THE FUTURE TEACHERS OF MUSIC BY THE MEANS OF AQUAFITNESS IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION

The article analyzes the concept of modeling as a method of scientific and pedagogical research, determines its significance for pedagogical theory. The author discloses the features of the application of pedagogical modeling in the process of physical education of students of music and pedagogical skills in professional training. The results of the study of the question of formation of professional readiness of the future teachers of music and physical education are given. The article presents a model that reflects its content with the coordinated functioning of all its elements.

Keywords: physical education, professional preparedness, the future teachers of music, an aqua, model of pedagogical process.

Постановка проблеми. В умовах реформування вітчизняної системи освіти проблема удосконалення фізичного виховання молоді залишається відкритою. Це пов'язано не тільки зі стратегічним завданням покращення якості освіти, але й зі стабільно низькими показниками фізичного стану та мотивації студентів до занять фізичними вправами, недостатньою професійною спрямованістю фізичного виховання у вищих навчальних закладах, підвищенням вимог суспільства до підготовки сучасного фахівця.

Сьогодні пріоритет віддається сучасним, популярним та ефективним видам фізкультурно-оздоровчої діяльності. Тому питання забезпечення психофізичної готовності студентів, зокрема і майбутніх учителів музики, до здійснення професійної діяльності засобами аквафітнесу є актуальним.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Для дослідження процесу професійного навчання фахівців у сучасній педагогічній теорії широко використовується метод моделювання, що передбачає системний підхід.

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

О.М. Ліба вказує, що моделювання об'єктів педагогічної теорії і практики сьогодні виступає одним з основних методів сучасних досліджень, що спрямоване на пояснення важливих характеристик нових об'єктів педагогічної дійсності [1]. Моделювання є теоретичним способом відображення педагогічних процесів, структури, змісту та функціонування різних педагогічних об'єктів шляхом розкриття їх компонентів та внутрішніх зв'язків, а також визначення параметрів, що забезпечують можливість якісного та кількісного аналізу динаміки змін досліджуваного педагогічного явища [5].

Моделювання у педагогіці розглядають як науковий метод опосередкованого дослідження об'єктів наукового пізнання, безпосереднє вивчення яких з певних причин ускладнене, неефективне, недоцільне або зовсім неможливе, через дослідження їх моделей – уявних, предметних чи знакових систем, що імітують чи відтворюють певні характеристики, властивості, ознаки, принципи внутрішньої організації або функціонування оригіналів.

Сьогодні моделювання застосовують в усіх без винятку науках на різних етапах наукового дослідження. Евристична сила цього методу, на думку Ю. Шапрана, виявляється у можливості звести об'єкт вивчення від складного до простого, від абстрактного до конкретного, незнайомого до знайомого, тобто зробити будь-яке явище дійсності доступним для пізнання [6].

Моделювання широко використовується і в педагогіці. За визначенням Є.О. Лодатка, педагогічним моделюванням є дослідження педагогічних об'єктів та явищ за допомогою моделювання понятійних, процесуальних, структурно-змістових і концептуальних характеристик й окремих сторін навчально-виховного процесу в межах топічно (мисленнєво) визначеного соціокультурного простору на загальноосвітньому, професійно орієнтованому або іншому рівнях [2]. Педагогічні моделі варто трактувати як виключно уявні системи, орієнтовані на інтерпретацію досліджуваних об'єктів та явищ в педагогічному просторі. Як зазначає І.М. Мельничук, модель та оригінал об'єктивно відповідають одна одному, у процесі пізнання модель замінює об'єкт сама стає об'єктом [3].

Значення педагогічних моделей полягає у можливості об'єднання теоретичного та емпіричного в дослідженні, екстраполяції складових та взаємозв'язків між компонентами моделі у дійсний процес, об'єкт чи явище з метою

раціоналізації їх побудови та удосконалення управління ними. Використання моделювання в педагогіці дозволяє проаналізувати та оцінити основні етапи навчально-виховного процесу, його елементи, поведінку та взаємозв'язки між суб'єктами, тим самим оптимізувати планування, організацію та зміст педагогічного процесу, прогнозувати його розвиток та підвищити його результативність, покращити управління навчальною діяльністю або професійною підготовкою.

Сучасні науковці приділяють особливу увагу моделюванню педагогічних процесів та об'єктів. Застосування методу моделювання визначається метою і завданнями дослідження. У педагогічній теорії вивчалися моделі освітньо-виховного процесу (І.М. Дарманська, О.С. Пономарьов), педагогічної діяльності (О.В. Столяренко), моделі змісту навчання (І.В. Притуленко, В.Г. Хоменко), професійної підготовки (М.О. Князян, О.В. Тимошенко, Л.П. Сущенко), компонентів професійної готовності (В.С. Полюк) тощо.

Мета статті – розкрити питання формування професійної готовності майбутніх учителів музики у процесі фізичного виховання та представити педагогічну модель, що відображає його особливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою детального вивчення процесу фізичного виховання студентів музично-педагогічних спеціальностей у системі професійного навчання, зокрема процесу формування складнокоординатних рухів майбутніх учителів музики засобами аквафітнесу виконано аналіз сучасних досліджень з педагогіки, психології, теорії і методики фізичного виховання, що торкаються особливостей навчальної і майбутньої професійної діяльності педагогів-музикантів та її вимог до розвитку організму студентів, основних завдань та змісту фізичного виховання у ВНЗ, практичного досвіду застосування аквафітнесу у фізичному вихованні студентів. Структурно-системний підхід дозволив дослідити питання формування професійної готовності майбутніх учителів музики у процесі фізичного виховання як цілісний науковий об'єкт з узгодженим функціонуванням усіх його елементів і частин та розробити модель, що відображає його зміст (рис. 1).

Модель формування професійної готовності майбутніх учителів музики засобами аквафітнесу у процесі фізичного виховання варто розуміти як схематизоване відтворення всіх складових змісту досліджуваного процесу та очікуваного результату, включаючи взаємозв'язки між окремими його ланками та суб'єктами.

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ
ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

Рис. 1. Модель формування професійної готовності майбутніх учителів музики засобами аквафітнесу у процесі фізичного виховання

Фізичне виховання майбутніх учителів музики в системі професійного навчання в умовах вишу має, крім оздоровчої, професійну спрямованість, що зумовлює необхідність формування професійно важливих умінь та навичок та розвитку рухових здібностей студентів за допомогою фізичних вправ. Визначений зміст, засоби, методи і форми фізичного виховання реалізують завдання формування професійної готовності майбутніх педагогів-музикантів, що визначається мотиваційним, практичним та фізичним компонентами та оцінюється за рівнями: низьким, середнім та високим. Вплив на об'єкт навчання (студента) та перебіг навчально-виховного процесу впливають певні фактори (мотивація, рівень фізичного здоров'я та професійно важливих психофізіологічних показників розвитку організму). Суб'єкт навчально-виховного процесу (викладач) здійснює контроль, оцінює результат та має можливості управляти процесом формування професійної готовності.

Професійна готовність майбутніх фахівців розглядається як результат професійної

підготовки, а тому завдання її формування вирішується і у процесі фізичного виховання як необхідної складової змісту професійного навчання. Під професійною готовністю варто розуміти ступінь відповідності змісту і стану його фізичного та психічного здоров'я фахівця вимогам виконуваної діяльності. Зважаючи на основні підходи до трактування готовності фахівця до майбутньої професійної діяльності визначимо професійну готовність вчителя музики як результат теоретичної і практичної підготовки, що включає комплекс теоретико-методичних знань, професійно важливих умінь, навичок, рухових здібностей і властивостей психіки, а також наявність позитивної мотиваційної установки та психофізичних кондицій для успішного виконання професійних обов'язків. Таким чином, процес фізичного виховання безпосередньо має передумови для формування професійної готовності майбутніх педагогів-музикантів.

Успішність професійної підготовки студентів незалежно від майбутнього профілю залежить від певних факторів, в основу дії яких покладена здатність до динаміки протягом навчання. До

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

таких факторів відносяться мотивація, фізичне здоров'я та психофізіологічні показники розвитку організму студентів, що визначають професійну надійність. Так, вихідний рівень вищезазначених показників визначає професійну придатність, а динаміка їх протягом навчання визначає рівень професійної готовності. Мотивація об'єкта навчання (студента) включає відношення до майбутньої професії, бажання навчатися, установку на професійне вдосконалення, усвідомлену готовність до професійного становлення, а також емоційно-ціннісне ставлення до рухової активності та інтерес до занять фізичними вправами. Фізичне здоров'я визначає стан та функціонування органів і систем життєзабезпечення, правильний перебіг біохімічних процесів студента та оптимальний рівень морфофункціонального розвитку. Фізичне здоров'я фахівців передбачає також і відсутність захворювань, при якому здійснення професійної діяльності ускладнюється або неможливе. Професійно важливі показники психофізіологічного розвитку майбутніх учителів музики включають моторні, сенсомоторні та психомоторні здібності, що беруть участь у робочій позі та професійних рухах музично-виконавської діяльності. Вищезазначені фактори, за уявленнями А.М. Столяренко [4], формують попередню або потенційну готовність особистості до відповідної професійної діяльності, що характеризується системою досить стійких, статичних компонентів – фізичних та психічних можливостей, професійно важливих якостей, мотиваційних цінностей, тобто певний рівень професійно необхідного потенціалу майбутнього фахівця.

Формування професійної готовності студентів музично-педагогічних спеціальностей у процесі фізичного виховання вирішується за допомогою оздоровчої спрямованості його засобів та навчання складнокоординаційних рухів, зумовлених загальними особливостями музично-виконавської діяльності та специфікою гри на музичному інструменті. Одночасним оздоровчим та професійно-прикладним впливом характеризуються комплексні види фізкультурно-оздоровчої діяльності, зокрема аквафітнес – система фізичних вправ вибіркового спрямування в умовах водного середовища.

Вирішення завдань формування складнокоординаційних рухів майбутніх учителів музики у процесі занять з аквафітнесу здійснюється на основі застосування адекватного змісту фізичних навантажень, методів, засобів та форм фізичного виховання, базуючись на загальнодидактичних, соціальних та специфічних

принципах фізичного виховання. Зміст фізичних навантажень обов'язково повинен враховувати фізкультурно-спортивні інтереси молоді, статево-вікові відмінності, а також особливості музичної спеціалізації. Присутність водного середовища та висока варіативність фізичних вправ, що притаманні аквафітнесу, дозволяють займатися студентам з різним рівнем фізичного стану, що не мають об'єктивних протипоказань, а також спрямовано впливати на окремі групи м'язів при зниженому навантаженні на суглоби. До засобів аквафітнесу, що характеризуються фізичними навантаженнями різної спрямованості, відносяться: аквааеробіка, акваджогінг, акваденс, аквапауер, аквастретчинг, аквастеп, гідрорелаксація та ігри у воді. Спираючись на загальну теорію і методику фізичного виховання, методами навчання складнокоординаційних рухів у процесі занять з аквафітнесу є методи стандартної та варіативної вправи, ігровий, коловий та змагальний. Формами занять з аквафітнесу в умовах вишу можуть бути навчальні заняття з фізичного виховання, секційні заняття та самостійні заняття у позанавчальний час.

Професійна готовність майбутніх педагогів-музикантів є комплексним структурним утворенням, що включає мотиваційний, практичний та фізичний компоненти. Мотиваційний компонент характеризується наявністю розуміння сенсу своєї професії, позитивного ставлення до навчальної діяльності, необхідного рівня самооцінки і домагань у діяльності та проявляється в реальній мотиваційній орієнтації студентів на професійний та особистісний розвиток і саморозвиток у процесі навчання. Крім того, він включає також психологічну орієнтацію на фізичне самовдосконалення у процесі самодіяльної ініціативи. Практичний компонент включає в себе професійну майстерність тобто сукупність професійно-прикладних знань, умінь, навичок, якостей, в тому числі і професійно важливих рухових та психічних здібностей, психофізіологічних показників розвитку організму. Практичний компонент професійної готовності майбутніх учителів музики враховує розвиток необхідних моторних, сенсомоторних, психомоторних та психічних показників розвитку організму, що дозволяють успішно засвоювати навички гри на музичному інструменті здійснювати музично-виконавську діяльність. Зміст практичного компоненту професійної готовності студентів музично-педагогічних спеціальностей характеризується можливостями здійснювати складно координаційні рухи

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АКВАФІТНЕСУ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

відповідно до вимог майбутньої професійної діяльності педагога-музиканта. Фізичний компонент професійної готовності забезпечує успішне виконання музично-виконавської діяльності і характеризується задовільним станом здоров'я, відсутністю захворювань та функціональних порушень у роботі органів і систем організму, що об'єктивно впливають на професійну надійність фахівця.

Критеріями оцінки професійної готовності майбутніх педагогів-музикантів можуть виступати об'єктивні показники, що характеризують її мотиваційну, практичну та фізичну складові. У процесі фізичного виховання такими критеріями оцінювання професійної готовності студентів є:

- наявність позитивного ставлення, стійка потреба та звичка до занять фізичними вправами, наявністю мотиваційних стимулів до фізичного самовдосконалення, що проявляється у відвідуваності занять;

- рівнем сформованості професійно важливих складнокоординаційних рухів;

- рівнем фізичного здоров'я.

Для якісної оцінки професійної готовності зручно використовувати рівневу систему (низький, середній та високий рівні).

У педагогічному процесі формування професійної готовності майбутніх учителів музики засобами аквафітнесу у процесі фізичного виховання важливим аспектом є зворотній зв'язок між результатом та метою. Зв'язок між результатом навчання (професійною готовністю), об'єктом навчання (студентом) та метою навчання забезпечується через суб'єкт навчання (викладача). Викладач фізичного виховання здійснює контроль над педагогічним процесом, за відповідними критеріями оцінює його результат та управляє його змістом.

Модель педагогічного процесу формування професійної готовності майбутніх учителів музики засобами аквафітнесу у процесі фізичного виховання дозволяє оптимізувати планування, організацію та його зміст, підвищити його результативність, покращити управління діяльністю студентів в системі професійного навчання.

1. Ліба О.М. *Модель формування готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування інноваційних технологій навчання математики в початковій школі* / О.М. Ліба // *ScienceRise. Педагогічна освіта*. – 2016. – №4(5). – С. 48 – 51.

2. Лодатко Є.О. *Моделювання педагогічних систем і процесів: монографія* / Є.О. Лодатко. – Слов'янськ: СДПУ, 2010. – 148 с.

3. Мельничук І.М. *Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти"* / І.М. Мельничук. – Тернопіль, 2011. – 40 с.

4. Столяренко А.М. *Психологія и педагогика. Учебное пособие для вузов*. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 423 с.

5. Шандригось Г.А. *Можливості моделювання у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури* / Г.А. Шандригось. *Електронний ресурс*. – режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/2012_98.../Shand.pdf.

6. Шапран Ю. *Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології* / Ю. Шапран // *Рідна школа*. – 2012. – № 12. – С. 39 – 43.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2016

19 грудня 2016 року

День Святителя Миколая Чудотворця

Святий Миколай-Чудотворець, архієпископ Мирлікійський, належить до найвизначніших святих всієї Вселенської Церкви. Його люблять і шанують як на Сході так і на Заході. Римо та греко-католики, православні християни пам'ятають його як великого святого і це є свідченням його надзвичайної святості й небесної слави.

Найбільше радості свято святого Миколая доставляє дітворі. Адже за давньою традицією батьки купують і хвояють в будинку подарунки, які нібито святий Миколай приносить слухляним дітям.

